

Znamienka a výrastky na koži z pohľadu chirurga

MUDr. Pavel Ištók, MBA

www.proktovena.sk

10.6.2022

Osnova prezentácie :

1. *Čo je dôležité u znamienok a výrastkoch na koži*
2. Rozdelenie znamienok a výrastkov.
3. Diagnostika
4. Liečba
5. Prevencia

Čo je dôležité u znamienok a výrastkoch na koži

Znamienka ľudia považujú za zmeny farby či povrchu kože

- Znamienka nie sú :
 - » Fibrómy – výrastky na koži
 - » Hemangiomy – cievne lezie
 - » Drobné tumorčky kože : lipóm, atherom

- Znamienko je pigmentová (melanocytová) lézie kože
 - » Nahromadenie hnedého farbiva (melanínu) v koži.
 - » Každé znamienko, ktoré má v sebe pigment sa môže za určitých okolností zmeniť
 - » znamienka pravidelne sledovať a akúkoľvek zmenu konzultovať s lekárom.

Čo je dôležité u znamienok a výrastkoch na koži

□ Znamienka nie sú :

» Fibrómy – výrastky na koži

» Hemangiomy – cievne lezie

» Drobné tumorčky kože : lipóm, atherom

Čo je dôležité u znamienok a výrastkoch na koži

- Fibrómy – výrastky na koži

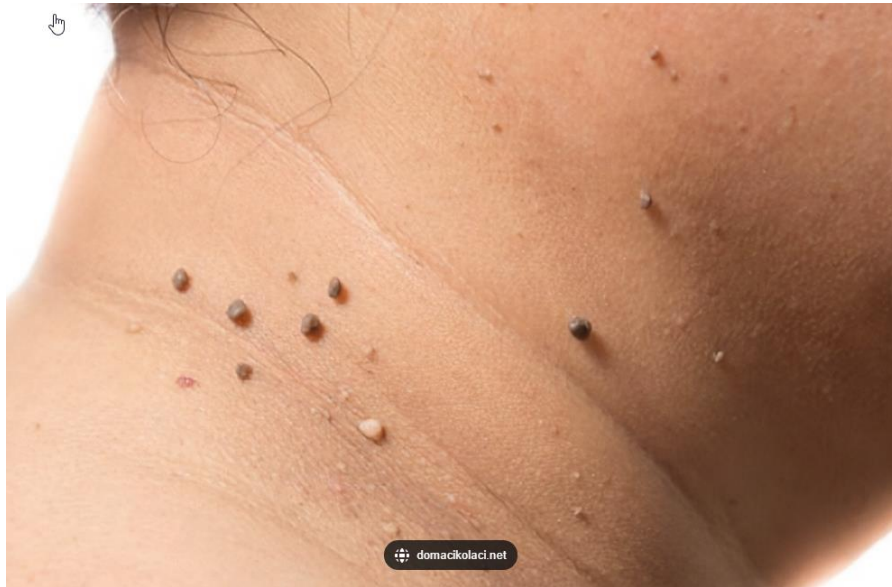

Mäkký kožný fibróm (fibroma molle). Zdroj foto: Getty Images

Čo je dôležité u znamienok a výrastkoch na koži

□ Fibrómy – výrastky na koži

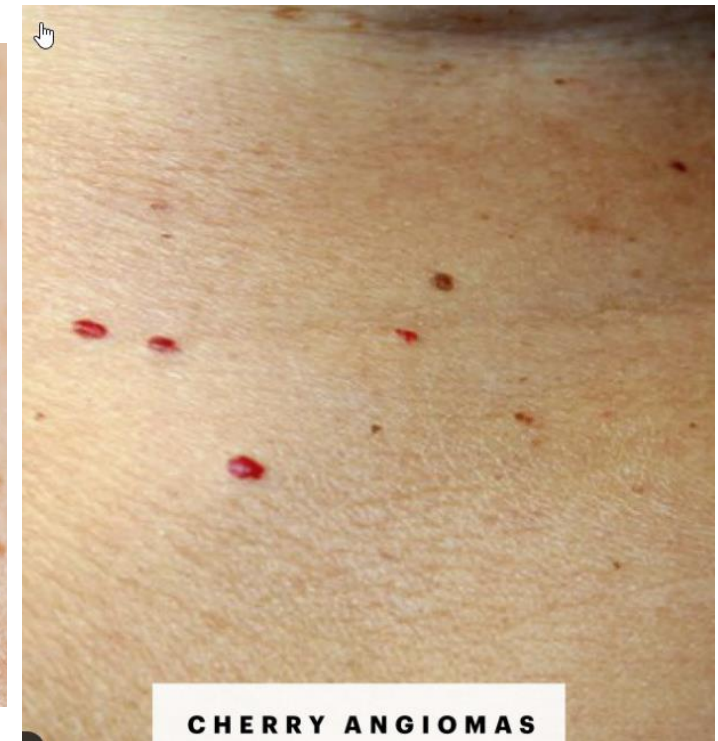
- » farba okolitej kože / tmavší
- » na tenučkej stopke
- » Lokalita: krku, v podpazuší, na očných viečkach alebo pod prsiami.
- » Fibrómy sú celkom neškodné, nezvrhávajú sa

(dôvod na odstraňovanie fibrómov je mechanický, estetický. Fibrómy nie sú nákazlivé, ani si ich neroznesiete)

Čo je dôležité u znamienok a výrastkoch na koži

□ Hemangiomy – cievne lezie

Čo je dôležité u znamienok a výrastkoch na koži

Drobné tumorčeky kože : lipóm

Pri ochoreniach :

- Gardnerův syndrom
- Cowdenův syndrom
- Madelungova choroba
- Dercumova choroba

Faktory vzniku lipomov:

- [Obezita](#)
- [Vysoký cholesterol](#)
- [Diabetes](#)
- Ochorenia pečene

Čo je dôležité u znamienok a výrastkoch na koži

Drobné tumorčeky kože : lipóm / gangliom

Čo je dôležité u znamienok a výrastkoch na koži

Drobné tumorčeky kože : lipóm / gangliom/ atherom

Čo je dôležité u znamienok a výrastkoch na koži

Drobné tumorčeky kože : atherom

- Atherom vzniká keď sa v mazovej žľaze začne hromadiť sekrét (maz), ktorý nemôže odchádzať prirodzenou cestou a vznikne cysta

Čo je dôležité u znamienok a výrastkoch na koži

Drobné tumorčeky kože : atherom

Čo je dôležité u znamienok a výrastkoch na koži

Znamienko je pigmentová (melanocytová) lézie kože

Rozdelenie znamienok a výrastkov

- Benígne lezie

- **Prekancerozy**
 - kožné lézie, z ktorých po rokoch latencie môže vzniknúť malígný kožný nádor

- **Malígne lézie**

Rozdelenie znamienok a výrastkov

Benígne kožné nádory

□ **Lokálny rast, bez metastázovania**

□ **Na koži – epitelové**

- Fibromy
- Veruky

□ **Cievne malformácie**

- Hemangiomy
-

□ **Podkožné**

- Lipóm
- Atherom

□ **Na koži – pigmentové naevi**

Rozdelenie znamienok a výrastkov

Benígne kožné nádory

Pigmentové naevi -typické znamienka

- Nie všetky kožné znamienka sú “rizikové”.
 - vrodené znamienka
 - znamienka „De novo“
- Znamienka môžu mať rôznu veľkosť, tvar, farbu, umiestnenie na tele- ale aj nemusí byť nebezpečné.
- Najčastejšie je vyvolávajúcim faktorom mechanické dráždenie a rizikovým faktorom je aj slnečné žiarenie, (nadmerné opaľovanie) a za veľmi rizikové sa pokladá vystavovanie kože žiareniu v soláriách

Rozdelenie znamienok a výrastkov

Benígne kožné nádory

Pigmentové naevi -typické znamienka

- ▣ Vyšetrenie a posúdenie znamienka vykonáva kožný lekár, alebo chirurg, venujúci sa tejto problematike. Vyšetruje sa pomocou špeciálnej lupy (dermatoskopu), pričom vyšetrenie je rýchle a nebolestivé .
- ▣ Chirurgický pohľad na odstraňovanie znamienok
 - umiestnené na tvári - sú vystavované slnečnému žiareniu+ zmena veľkosť, tvar, farbu, svrbia, chrasta, krvácajú
 - Preventívne odstraňujeme znamienka, ktoré sú trvale dráždené, napr. okrajom spodného prádla, alebo boli poranené-zaškrabnuté pri česaní vo vlasatej časti, alebo pri prezliekaní
 - Priemer 4 mm, rastu nad úroveň kože

Rozdelenie znamienok a výrastkov

Prekancerózy na koži

- **kožné lézie, z ktorých po rokoch latencie môže vzniknúť malígný kožný nádor**
- **Na koži –**
 - Dysplastické névy (ABCDE)
 - Aktinická keratoza
- **Rizikové faktory**
 - UV žiarenie
 - iritácia kože (popáleniny)
 - hereditárne (Xeroderma pigmentosum)
 - Imunosupresia
- **Diagnostika : celotelová aspexia + dermatoskopia**
- **Liečba:kompletná excizia s histologizáciou /kryo TH, Laser:CO2, Erbium Yag**

Rozdelenie znamienok a výrastkov

Prekancerózy na koži

Dysplastický névus

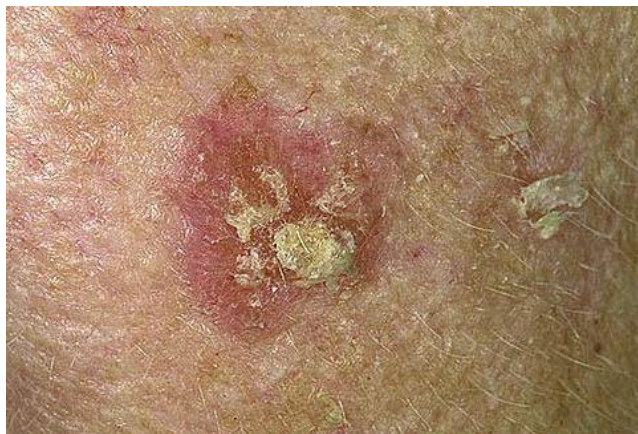

Rozdelenie znamienok a výrastkov

Prekancerózy na koži

Keratosis actinica

- rast atypických keratocytov kože na miestach chronicky vystavených slnečnému žiareniu u fototypov I a II
- **Lokalizácia:** čelo, temeno, nos, ušnice, líca, dolná pera , dekolt, chrbty rúk

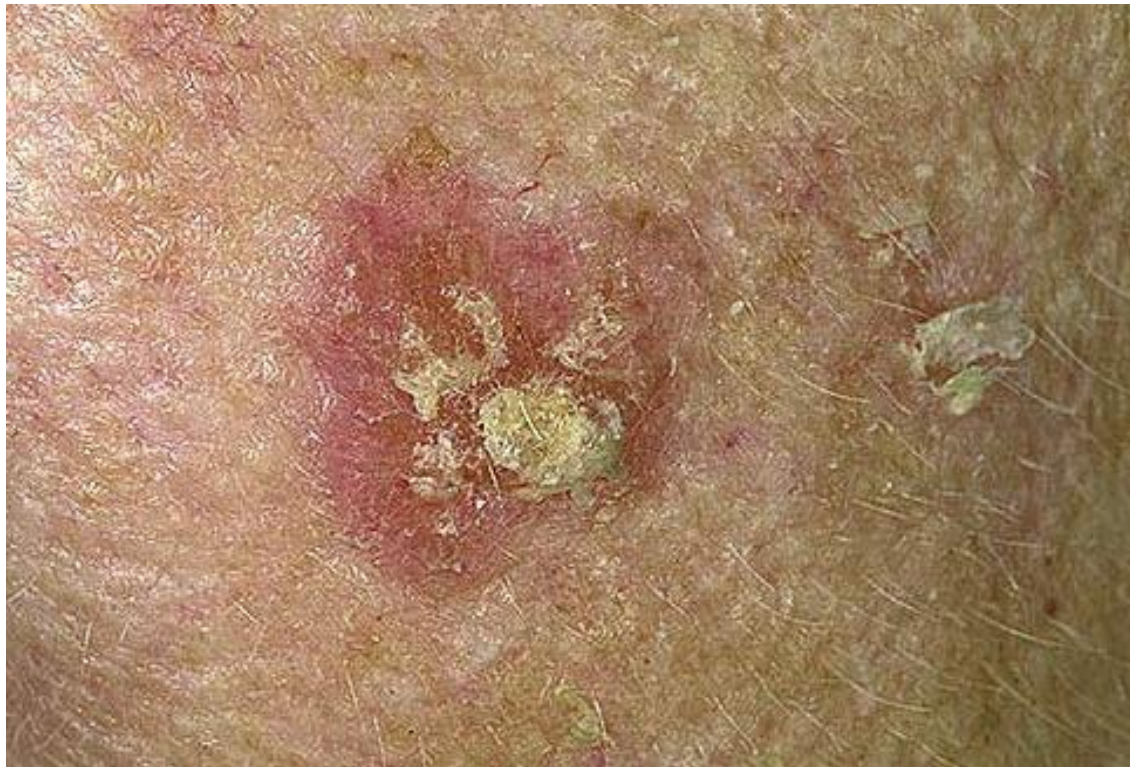

Rozdelenie znamienok a výrastkov

Prekancerózy na koži

Keratosis actinica

Rozdelenie znamienok a výrastkov

Prekancerózy na koži

Keratosis actinica

Rozdelenie znamienok a výrastkov

Prekancerózy na koži

Keratosis actinica

Rozdelenie znamienok a výrastkov

Prekancerózy na koži

□ Prevencia prekanceróz kože

- Ak sa často pohybujete na slnku, je nutné okrem návštevy lekára dodržiavať všetky známe preventívne opatrenia:
 1. Nevystavujte sa cielene slnečnému žiareniu medzi 11. a 15. hodinou
 2. Vždy používajte opaľovací krém s ochranným SPF faktorom, a to pred aj v priebehu opaľovania (niektoré prípravky sa zmyjú vo vode!).
 3. Používajte krém po opaľovaní, ktorý upokojí slnkom podráždenú pokožku.
 4. Vyberte správny krém v závislosti od vášho prirodzeného fototypu (určuje sa podľa vzhľadu pokožky a tendencie jej opálenia / spálenia, dá sa vyhľadať na internete) a plánovanej dĺžky pobytu na slnku.
 5. Pri používaní krému nevynechajte citlivé oblasti, na ktoré sa často zabúda: cestička vo vlasoch, špičky uší, nos, priehlavky.

Rozdelenie znamienok a výrastkov

Malígne kožné nádory

- **invazívny rast, metastazovanie**

- **epitelové**
 - bazocelulárny
 - spinoceleulárny

- **melanómy**

- **mezenchymálne**
 - dermatofibrosarcoma protuberans,
 - Kaposiho sarkom

Rozdelenie znamienok a výrastkov

Carcinoma basocellulare

- **najčastejší karcinóm bielej rasy**
- vychádza z bazálnych buniek epidermis a terminálneho folikulu miestne infiltruje a deštruuje okolité tkanivo, nemá tendenciu k metastazovaniu

- **rizikové faktory** - UV, genetická predispozícia, svetlý fototyp, imunosupresia, pôsobenie karcinogénov, chronické zápalové zmeny, trauma

- **lokalizácia** - najmä solárna lokalizácia (tvár)
- **KO** - rôzne formy
- **liečba** - podľa typu, lokalizácie a veľkosti
 - chir. excízia,
 - kryoterapia,
 - lokálne cytostatiká, 5% imiquimod, PDT

Rozdelenie znamienok a výrastkov

Carcinoma basocellulare

- **Nodularny bazaliom** : postupne rastúci lesklý tuhý ú hrbol'atý uzol farby kože s presvitajúcimi cievkami , centrálne zníženie až vriedok v strede, nerovné okraje vyvýšené

Rozdelenie znamienok a výrastkov

Carcinoma basocellulare

- ❑ **Pigmentový bazaliom** : pigmentový variant nodulárneho bazaliomu s obsahom melanínu miestami hnedej až čiernej farby, tuhá konzistencia, sklovitý povrch, teleangiektázie, perličkový lem
- ❑ **dif.dg.** - MM /dermatoskopia

Rozdelenie znamienok a výrastkov

Carcinoma basocellulare

- **Povrchový bazaliom:** ľahko infiltrované, ružové až červenohnedé ložiská, „perličkový“ lem, povrch niekedy s deskvamáciou, mierne svrbenie často početnejšie lézie i na trupe a končatinách

Rozdelenie znamienok a výrastkov

Carcinoma spinocellulare

- **malígný epitelový nádor** vychádzajúci z keratinocytov,
- **najagresívnejší typ nemelanómvej rakoviny**
(inciálne intraepiteliálny rast, následne deštrukcia)
- **metastazuje predovšetkým lymfatickou cestou**
- **rizikové faktory**
 - UV
 - svetlý fototyp,
 - chronické degeneratívne kožné zmeny
 - Imunosupresia
 - HPV
 - chemické karcinogény
- **formy** - difúzne infiltrujúci / ulcerózny / exofytický
- **liečba** - chir. excízia, rádioterapia, chemoterapia

Rozdelenie znamienok a výrastkov

Carcinoma spinocellulare

Klinicky obraz : vyvýšená hyperkeratóza, perzistujúca ragáda al. asymptomatické tuhé infiltrované ložisko s hrboľatým povrchom, v centre rozpad a vznik vredu s navolitými okrajmi, príp. rýchlorastúci exofytický, krvácajúci a rozpadajúci sa hrboľ

Rozdelenie znamienok a výrastkov *melanoma malignum*

- **patrí medzi najzhubnejšie nádory kože a slizníc**
(skoré lokálne ,lymfogénne alebo hematogénne metastázy)
- **invazívna neoplastická proliferácia melanocytov**
- **rizikové faktory** - UV, svetlý fototyp, RA, veľký počet pigment. névov, HPV ?
- **formy**
 - superficiálny
 - nodulárny
 - akrolentiginózný
 - lentigo maligna melanom
- **liečba** - chir. excízia, SLU, adjuvantná imunoterapia, chemoterapia, rádioterapia

Rozdelenie znamienok a výrastkov melanoma malignum

DIAGNOSTIKA

ABCDE pravidlo / klasifikácia:

A (asymmetry) – zmena : tvar, štruktúra, farba

B (border) - ohraničenie

C (color) - zmena farby

D (diameter / differential structures) - viac ako 6mm

E (enlarging / envolving)- zmena rast

Rozdelenie znamienok a výrastkov melanoma malignum

Najčastejší MM je typ : SSM

- ❑ **KO** - horizontálny rast – postupné zo začiatku rovnomerné zväčšovanie, neskôr nerovnomerné (nepravidelné výbežky, zárezy), - svetlo až tmavohnedé, čierne, modré až modro šedé dosť dobre ohraničené ložisko, často aj depigmentované časti
- ❑ zvyčajne nad 6mm
- ❑ niekedy sekundárne i vertikálny rast (SN SSM)
- ❑ **lokalizácia** - u mužov trup, u žien DKK
- ❑ Nerobí metastázy

Rozdelenie znamienok a výrastkov melanoma malignum

Najčastejší MM je typ : SSM

Rozdelenie znamienok a výrastkov *melanoma malignum*

Typ Nodulárny melanóm : NMM

▣ **druhý najčastejší MM**

(rýchly rast na zdravej koži, získanom, atypickom al. kongenitálnom néve)

▣ **rýchle metastazovanie** (LU, pľúca, mozog, pečeň, koža, kosti)

▣ **KO** - rôzne veľké, nepravidelne pigmentovaný polgulovitý hrbol' so širokou
bázou, povrch hladký, môže sa olupovať, rýchlo eroduje a krváca spontánne al.
po mikrotraumách,

▣ vzácne bez pigmentu - amelanotická forma

Rozdelenie znamienok a výrastkov *melanoma malignum*

Typ Nodulárny melanóm : NMM

Rozdelenie znamienok a výrastkov *melanoma malignum*

typ Lentigo melanona - LMM :

- **MM na podklade lentigo maligna**
- **KO** - nerovnomerne pigmentované, neostro ohraničené ložisko, in loco niekoľko desiatok rokov, postupne sa zväčšujúce, po rokoch plošného rastu, rast vertikálny a vznik pigmentovaného alebo amelanotického uzlíka
- **lokalizácia** - tvár, krk, dekolt, ruky a predlaktia, predkolenia

Rozdelenie znamienok a výrastkov *melanoma malignum*

lentigo maligna melanóm - LMM :

Diagnostika výrastkov a znamienok

- Praktický lekár – preventívne prehliadky
- Dermatológ
- Chirurg

Diagnostika melanómov

□ SSM diagnostika

Diagnostické kritéria:

- *modro-biele závojovanie*

Diagnostika melanómov

Diagnostické kritéria:

- *modro-biele závojovanie*
- *početné hnedé bodky*
- *periférne čierne globuly*
- *radiálne prúdenie - pseudopódie*
- *rozšírená pigmentová sieť*
- *jazvovitá depigmentácia*
- *inverzná sieť*
- *nepravidelná vaskularizácia*
- *viac (5-6) farieb, najmä*

Prevencia

spolupráca VLD + dermatológ + Chirurg

Vyzliecť pacienta s vyšetrením kože - pohľadom a pohmatom
musí súčasť preventívnej prehliadky !!!

Prevencia

- **je včasná diagnóza a následne dostatočne radikálne odstránenie lézie**

- Špeciálnu pozornosť by sme mali venovať znamienkam
 - mechanicky dráždené: plosky nôh, dlane, v mieste nosenia okuliarov, retiazok, podprsieniek a opaskov.
 - sledovať znamienka rozmerov väčších ako 1 cm
 - znamienka tmavohnedé až čierne, modré
 - Krvácajúce znamienka
 - Svrbenie
 - Rýchla zmena rastu farby a pod

Prevencia

Fakty - zhubné nádory na koži:

Kto je najviac ohrozený rakovinou?

- Zhubný, agresívny nádor kože, teda tzv. melanóm, postihuje najčastejšie tých, ktorí majú na pokožke **veľké množstvo znamienok**. Uvádza sa, že ak sa ich množstvo pohybuje v rozsahu 50 – 90, zvyšuje sa riziko malígneho melanómu až dvojnásobne).
- Na rakovinu kože najčastejšie **umierajú muži okolo 50 rokov**, ktorí podceňujú prevenciu. Jedno až dve spálenia na slnku zvyšujú nebezpečenstvo vzniku melanómu u žien 1,5-násobne, u mužov 2,8-násobne, a u detí je to ešte oveľa viac.

Prevencia

„mýty“

- „znamienka, kt. má človek od detstva sa nezvrhávajú“
- „ochlpené znamienka sa nezvrhávajú“
- „po odstránení znamienka dochádza k jeho zvrhnutiu“
- „u detí sa znamienka neodstraňujú, až po puberte“
- „znamienko menšie ako 1 cm nemôže byť MM“
- „MM je čierny, bolí, krváca“

Liečba

- Vyšetrenie dermatológom s dermatoskopiou
- Vyšetrenie chirurgom je istou úsporou času
- Chirurgické odstránenie znamienok a lezií (sa robí s ohľadom na lokalitu, bezpečnosť a estetický výsledok zákroku- **šijeme ranu plasticky**), prípadne laserom, RFA alebo elektrokauterom)
- Chirurgicky odstránené znamienko sa vždy odosiela na histologické vyšetrenie pre precízne určenie jeho mikroskopickej štruktúry.

Liečba

Chirurgická extirpácia lézie

- Miesto na plánovaný zákrok aplikovať Synchrono
- **Pred zákrokom** neužívať lieky na riedenie krvi 5-7 dní (+ibalgin, ACP, warfarin a pod)
- Po zákroku na 2. deň kontrola
 - Preväz rany omnistripom
 - Telesne šetrenie
 - Možne sprchovanie
- Stehy ex : tvár na 7 deň / na tele 7-12 deň
- **Po vybratí stehov** aplikovanie Synchrono cca 2-3 mesiace
- Na keloidné rany – Synchrono 3-4 mesiace

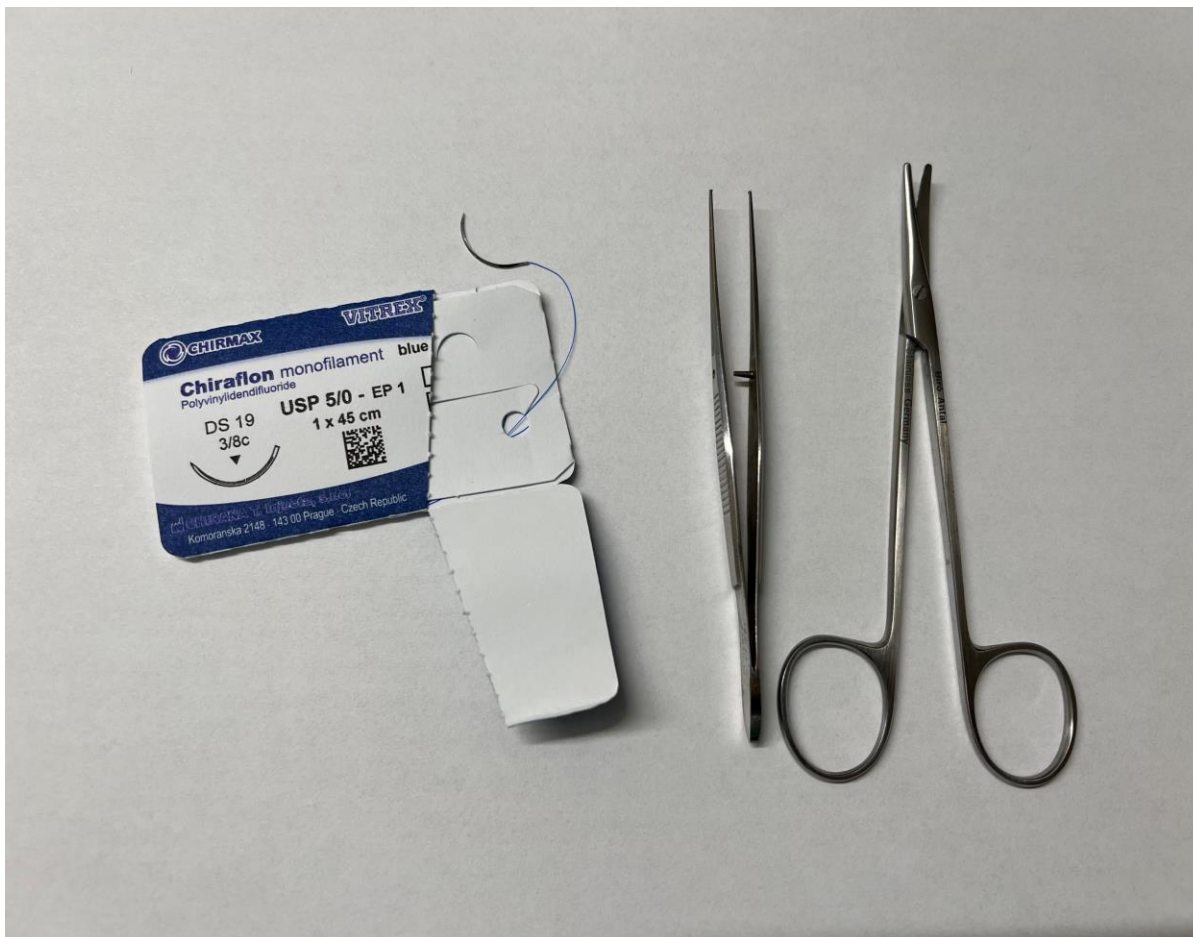
Liečba

haemangiomy- ihlová RFA

- Miesto na plánovaný zákrok aplikovať Synchro
- **Pred zákrokom** neužívať lieky na riedenie krvi 5-7 dní (+ibalgin, ACP, warfarin a pod)
- Po zákroku
 - aplikovať synchro alebo Vasco artera cca 4 T
 - O 2 dni možné slnenie
- Kontrola o 3 T a opakovanie RFA ihlovej

Liečba

- Obrázky atraumatických materiálov na šitie rán

Liečba

- ▣ Obrázky atraumatických materiálov na šitie rán

Liečba

- Obrázky atraumatických materiálov na šitie rán

Liečba

- Videá zo zákrokov

Ďakujem za pozornosť

pavel.istok@proktovena.sk

0911 700 374